

# ประสบการณ์ในการฝึกปฏิบัติงานและการปรับตัวของ นักศึกษาพยาบาลจากพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุพรรณบุรี

จันทร์ฉาย มณีวงษ์ พย.ม.\* ขวัญฤทัย พันธุ พย.ม.\*

## บทคัดย่อ

การฝึกทักษะปฏิบัติการพยาบาลเป็นหัวใจสำคัญในวิชาชีพพยาบาล นักศึกษาพยาบาลจากพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษาในกลุ่มนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงบรรยายเจาะลึก โดยประยุกต์วิธีการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสบการณ์และการปรับตัวในการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาลจากพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้ให้ข้อมูลเป็นนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 ที่ผ่านการศึกษารายวิชาภาคปฏิบัติทางการพยาบาลปี พ.ศ.2552 ครบทุกรายวิชา จำนวน 21 คน คัดเลือกแบบเจาะจง ใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึก การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมและการจดบันทึก เก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2553 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2553 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพตามขั้นตอนของโคไลซี (Colaizzi)

ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามีการสะท้อนประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกปฏิบัติงานใน 3 ลักษณะ ลักษณะแรก คือ ประสบการณ์ด้านการเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้โดยมีลักษณะสัมพันธภาพที่ดีกับแหล่งฝึกปฏิบัติงานโดยได้รับคำชี้แนะจากอาจารย์และพยาบาลพี่เลี้ยง ลักษณะที่สอง คือ ประสบการณ์ด้านการเรียนที่ไม่ส่งเสริมการเรียนรู้ มีแหล่งฝึกปฏิบัติงานผู้ป่วยภาวะวิกฤต นักศึกษาไม่มีความพร้อมในการฝึกปฏิบัติงานทำให้ไม่ได้รับการยอมรับจากบุคลากรแหล่งฝึกงาน ลักษณะที่สามปัญหาและอุปสรรค ซึ่งทำให้นักศึกษามีวิธีการปรับตัวที่จะเผชิญกับสถานการณ์ และได้ฝึกความอดทนในการฝึกปฏิบัติงาน ส่วนในด้าน การปรับตัว พบว่านักศึกษาพยาบาลมีการเลือกใช้วิธีการปรับตัวที่แตกต่างกัน โดยวิธีการที่นักศึกษาพยาบาลใช้บ่อย คือ การสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต อ่านหนังสือทบทวนความรู้ด้วยตนเอง การแสวงหาข้อมูลโดยปรึกษาจากเพื่อนหรือจากรุ่นพี่ การปรึกษาจากอาจารย์ ครอบครัวโดยโทรศัพท์กลับบ้าน การทำจิตใจให้สบายโดยการพักผ่อน เช่น นอนหลับ รับประทานอาหารที่ชอบ ดูหนัง ฟังเพลง เล่นเกมส์ รวมทั้งการมองโลกในแง่ดีเพื่อให้กำลังใจตนเอง โดยมีความหวังว่าเมื่อจบจากการศึกษาจะได้อยู่กับคนที่รักและครอบครัว จากผลการศึกษาครั้งนี้ ทำให้เกิดประโยชน์ในด้านการส่งเสริมความเข้าใจกับนักศึกษาที่มาจากต่าง วัฒนธรรม เพื่อจัดการเรียนการสอนและสิ่งแวดล้อมทางการศึกษาให้เอื้ออำนวยและสอดคล้องกับนักศึกษาที่มาจากต่างพื้นที่และวัฒนธรรม

**คำสำคัญ :** การปรับตัว นักศึกษาพยาบาล ปฏิบัติการพยาบาล

\* อาจารย์พยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุพรรณบุรี

# The experience in Training Works and Adaptation of Student Nurses from Borderland Provinces in the Southern Area of Thailand Boromarajonani College of Nursing, Suphanburi, Thailand

Janchai Maneewong M.N.S\* Khaunruetai Panthu M.N.S\*

## Abstract

Training student nurses and giving them knowledge and skill is the heart of nursing education. Student nurses from borderland provinces in the southern area of Thailand have different cultures compared with other student nurses from all other provinces in Thailand. Moreover, learning experiences of these students is very unique and crucial. This research is a qualitative, descriptive and exploratory research. The objective of this study is to explore the experiences related to nursing practice among student nurses from borderland provinces in the southern area of Thailand and how they adapted themselves to the nursing practice in the clinical area. The participants included twenty one fourth year student nurses who were purposively selected according to the criteria. Data were collected from July 2010 to September 2010 using in-depth interview, non-participatory observation, and field note taking. Colaizzi method was used to analyze the data.

The results revealed that student nurses identified two types of learning experiences in the practical area. The first type consisted of experiences that allowed and promoted them to work with health care team. The second type of experiences consisted of experiences that encourage the build up of effective learning experiences. And the third type of experiences, consisted of those challenges, and obstacles encountered in the practical area, which did not promote learning directly, but encouraged an effective adaptation strategies that helped students nurses to cope up with the situation. Regarding adaption issue, the results of this research study revealed that student nurses used various adaptation strategies to cope up with the difficult moments. The results from this study support the understanding of students from different culture. Thus, nursing colleges should provide an appropriate learning experience and environment congruent with various students from various cultures and settings.

**Keywords :** Adaptation, Student Nurse, Clinical Practice

---

\* Instructor, Boromarajonani College of Nursing, Suphanburi

### ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปฏิบัติการพยาบาลเป็นหัวใจสำคัญในวิชาชีพพยาบาล ผู้ประกอบวิชาชีพพยาบาลจะต้องผ่านกระบวนการศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตเพื่อฝึกปฏิบัติงานซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการศึกษา สร้างเสริมประสบการณ์เพิ่มพูนความรู้ ทักษะความสามารถด้านการให้บริการการพยาบาล และคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาทางการพยาบาลตามมาตรฐานวิชาชีพ เพื่อเป็นพื้นฐานและเป็นแนวทางการประกอบวิชาชีพ

นักศึกษาพยาบาลจากพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีภูมิหลังวัฒนธรรมที่แตกต่างจากผู้ที่อยู่ในภาคกลาง เมื่อต้องฝึกประสบการณ์เรียนรู้ในภาคกลาง เช่น จังหวัดสุพรรณบุรี อ่างทอง สระบุรี ลพบุรี ฯลฯ จึงคาดว่าจะมีอุปสรรคต่างๆ ในการให้บริการรักษาพยาบาลต่อผู้ป่วยที่มาจากหลากหลายวัฒนธรรม ทั้งในด้านวัฒนธรรมภาษา อาหาร วัฒนธรรมการรับรู้บริการเกี่ยวกับอาการป่วยโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการสื่อความหมาย การตอบคำถามและการสนทนากับผู้ป่วยและผู้ร่วมงาน ที่อาจทำให้เกิดความเครียดและการต้องปรับตัวขณะฝึกปฏิบัติงาน ซึ่งหากการปรับตัวไม่มีประสิทธิภาพจะส่งผลต่อการดูแลผู้ป่วยและความสำเร็จของนักศึกษาได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาประสบการณ์ในการฝึกปฏิบัติงานและการปรับตัวในการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาลจากพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยคาดหวังว่าผลการวิจัยจะมีประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนด้านการให้การพยาบาล ณ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสุพรรณบุรี อีกทั้งทำให้เกิดประโยชน์ในด้านการส่งเสริมความเข้าใจกับนักศึกษาที่มาจากต่างวัฒนธรรม เพื่อจัดการเรียนการสอนและสิ่งแวดล้อมทางการศึกษาให้เอื้ออำนวยและสอดคล้องกับนักศึกษาที่มาจากต่างพื้นที่และวัฒนธรรม

### คำถามการวิจัย

1. ประสบการณ์การฝึกปฏิบัติงานด้านการให้การรักษายาบาลของนักศึกษาพยาบาลจากพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นอย่างไร

2. นักศึกษาพยาบาลจากพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีวิธีการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติงานในการให้การรักษายาบาลและส่งเสริมสุขภาพเป็นอย่างไร

ด้วยเป้าหมายสูงสุดของงานวิจัยนี้เพื่อการค้นหาประสบการณ์และการปรับตัวในการปฏิบัติงานด้านการบริการรักษาพยาบาลของนักศึกษาที่เดินทางมาจากพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีความแตกต่างจากวัฒนธรรมไทยภาคกลาง เพื่อนำไปสู่สัมฤทธิ์ผล โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

### วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์และศึกษาประสบการณ์ในขณะที่ฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาลจากพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

2. เพื่อศึกษาการปรับตัวในขณะที่ฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาลจากพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ต่อการให้บริการทางการรักษายาบาลกับผู้ป่วยและการปรับตัวด้านปฏิสัมพันธ์ด้วย

### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาเป็นนักศึกษาในโครงการผลิตพยาบาลวิชาชีพเพิ่มเพื่อแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ชั้นปีที่ 4 ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสุพรรณบุรี ปีการศึกษา 2552 ซึ่งผ่านการฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลครบทุกรายวิชาในปีการศึกษา 2552 โดยมีการเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 21 คน จากนั้นแบ่งนักศึกษาเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คน คือ

1. นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้ซึ่งสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมาแล้วมาศึกษาวิชาชีพพยาบาล โดยไม่เคยทำงานมาก่อน

2. นักศึกษาผู้ซึ่งกำลังศึกษาระดับปริญญาตรี จากสถาบันการศึกษาอื่นอยู่แล้วมาศึกษาวิชาชีพพยาบาล

3. ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จากสถาบันการศึกษาอยู่ก่อนแล้วจากสถาบันอื่นๆ เช่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ สถาบันราชภัฏยะลา แล้วมาศึกษาวิชาชีพพยาบาล โดยยังไม่เคยทำงานมาก่อน

4. นักศึกษาพยาบาลที่มีภูมิลำเนาจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เคยทำงานอยู่แล้วแต่ลาออกมศึกษาวิชาชีพพยาบาล

แนวคำถามและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แนวคำถามที่เป็นกึ่งโครงสร้าง ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม ลักษณะคำถามเป็นลักษณะเชิงสนทนาที่มีเนื้อหาในการให้บริการรักษาพยาบาล เป็นคำถามปลายเปิดจำนวน 2 ข้อ ซึ่งเป็นแนวคำถามหลัก นอกจากนี้ยังมีคำถามอีก 10 ข้อ เป็นคำถามรองที่ครอบคลุมประสบการณ์ต่างๆและความคิดเห็น ความรู้สึกที่เกิดขึ้นที่ได้รับจากการฝึกปฏิบัติงาน

2. นอกจากแนวคำถามสำหรับสัมภาษณ์ข้อมูลแบบเจาะลึกที่มุ่งเน้นเนื้อหา ยังมีการรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสังเกตกิจกรรมต่างๆ ระหว่างการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาในด้านการให้บริการ เช่น พฤติกรรมสร้างสัมพันธภาพ ให้บริการผู้ป่วย พฤติกรรมการสื่อสารกับญาติ ผู้ป่วยขณะให้บริการรักษาพยาบาล จากการสังเกตและให้ความสำคัญ หลักฐานการแสดงออก ผู้วิจัยจะจดบันทึกเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยสร้างแนวคำถามจากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง แล้วนำไปปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิทางการพยาบาล จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยคุณภาพ และพยาบาลที่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน 3 ท่าน จากนั้นนำไปปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองใช้เพื่อทดสอบความครอบคลุม ความชัดเจน ความเข้าใจของคำถาม ความต่อเนื่องของเนื้อหา และการตอบสนองของผู้ให้ข้อมูล โดยการสัมภาษณ์นักศึกษาจำนวน 3 ราย หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการบันทึกเสียง แล้วถอดเทป แล้วนำไปตรวจสอบกับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวคำถาม และเทคนิคการสัมภาษณ์เพื่อปรับปรุงแก้ไขก่อนที่จะดำเนินการรวบรวมข้อมูล

#### วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

รายละเอียดของกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้มีดังนี้

##### 1. ขั้นตอนการเตรียมการ

1.1 จัดทำแนวคำถามดังรายละเอียดข้างต้น กับกลุ่มนักศึกษาทั้ง 4 กลุ่ม

1.2 ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวและจัดการเรียนการสอน ปัญหาการปรับตัวในการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาในโครงการผลิตพยาบาลวิชาชีพเพิ่มเพื่อแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุพรรณบุรี

2. ดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) เป็นรายบุคคล เหตุผลสำคัญที่คณะผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลพูดคุยแบบกึ่งโครงสร้างเพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้รู้จริงโดยเฉพาะด้านการปรับตัวได้พูดความจริง

โดยไม่ยึดอัดในขณะสนทนาเป็นการเล่าเรื่องตามประสบการณ์ วิธีการสัมภาษณ์เดี่ยวเจาะลึกเป็นวิธีที่เหมาะสมที่สุด เพราะจะทำให้ผู้ตอบอธิบายบริบทประสบการณ์ได้ตรงความเป็นจริงโดยไม่อยู่ในสภาวะการฉ้อฉล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเองตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 เลือกผู้ให้ข้อมูลที่ฝึกปฏิบัติงานครบ 3 ปีแล้ว ซึ่งทุกคนที่ให้ข้อมูลมีความสมัครใจ โดยมีหลักเกณฑ์ ได้แก่ นักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสุพรรณบุรี ชั้นปีที่ 4 พ.ศ. 2552 ในโครงการผลิตพยาบาลวิชาชีพเพิ่มเพื่อแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

2.2 การสร้างสัมพันธภาพกับนักศึกษาโดยผู้วิจัยสนทนาทักทายทั่วไปและจากนั้นผู้วิจัยแนะนำตัวกับผู้ให้ข้อมูล อธิบายให้ทราบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ระยะเวลาในการสัมภาษณ์ การพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูลและขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกขณะสัมภาษณ์

2.3 ผู้วิจัยจัดเตรียมสถานที่ตามที่ได้รับอนุญาต ให้มีความเงียบสงบ มีความเป็นส่วนตัวไม่พลุกพล่านและไม่ถูกรบกวนจากบุคคลอื่นๆ จุดประสงค์เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถตอบคำถามได้อย่างเปิดเผยและเป็นความจริงที่สุด

2.4 เมื่อนักศึกษา ผู้ให้ข้อมูลเห็นยินยอมเข้าร่วมวิจัย ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเวลา 16.00 - 18.00 น. หรือช่วงเวลาอื่นที่ผู้ให้ข้อมูลและผู้วิจัยลงความเห็นร่วมกันตามความเหมาะสม ในวันที่สัมภาษณ์

2.5 ผู้วิจัยบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูลตามแบบบันทึกที่สร้างไว้ โดยบันทึกลงในแบบฟอร์มและในเทปบันทึกเสียง ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 1-3 ครั้ง ในผู้ให้ข้อมูลแต่ละรายจนกว่าข้อมูลอิ่มตัว หรือพิจารณาจากการที่ผู้วิจัยไม่สามารถค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมจากข้อมูลที่มีอยู่ได้อีก

2.6 นำข้อมูลที่ได้ในรายการนี้ จัดระบบข้อมูล เป็นการจัดหมวดหมู่ตามคุณสมบัติ

2.7 ตรวจสอบข้อมูลเป็นคู่โดยคณะผู้วิจัย และผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยคุณภาพ และเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนขาด

### การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยชี้แจงให้กลุ่มตัวอย่างทราบถึงสิทธิในการตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมวิจัยครั้งนี้ โดยผู้วิจัยขอให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้ง 4 กลุ่มลงนามยินยอมเข้าร่วมในการวิจัยด้วย และขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์และการจดบันทึกประเด็นสำคัญระหว่างการสัมภาษณ์ และการเก็บข้อมูลระหว่างการเก็บข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลมีสิทธิที่จะยุติการให้สัมภาษณ์เมื่อใดก็ได้ ข้อมูลทุกอย่างผู้วิจัยถือเป็นความลับ และนำมาใช้ในการศึกษาร้านนี้เท่านั้น การนำเสนอข้อมูลจะนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น โดยอธิบายให้ผู้ให้ข้อมูลทราบล่วงหน้าว่าจะไม่มีการเปิดเผยชื่อและนามสกุลแท้จริง รวมทั้งไม่มีผลต่อการประเมินผลการเรียน โดยในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คัดเลือกไว้ 21 ราย และให้การเห็นตียินยอมทั้งหมด 21 ราย

### การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละวัน โดยหลังเก็บข้อมูลเสร็จแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้แต่ละวันมาทำการวิเคราะห์อีกครั้งเพื่อจัดระเบียบข้อมูล จัดหมวดหมู่และตรวจสอบข้อมูลที่ได้อีก จนมีความชัดเจนในการสัมภาษณ์ครั้งต่อไป

2. การวิเคราะห์ข้อมูลหลังจากสิ้นสุดการเก็บข้อมูล ได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาที่เป็น การอ่านและอธิบายประสบการณ์ต่างๆ โดยเฉพาะ เรื่องจากนักศึกษาที่มีประสบการณ์จริง ทำการวิเคราะห์และตีความหมาย นักศึกษามีประสบการณ์จริง มีปฏิสัมพันธ์กับผู้ป่วยและญาติตลอดจนฝึกปฏิบัติงานรักษาพยาบาลเป็นอย่างไรบ้าง ปัญหา

และอุปสรรค ปัจจัยนำเข้า ปัจจัยเอื้อระหว่างบุคคล ที่นักศึกษาพยาบาลเกี่ยวข้อง มีความสุขเป็นอย่างไร

### ผลการวิจัย

ผลการศึกษา พบว่า จากการวิเคราะห์ ข้อมูลคุณภาพ นักศึกษามีการสะท้อนประสบการณ์ ที่ได้รับจากการฝึกปฏิบัติงานในด้านการบริการ รักษาพยาบาลใน 2 ส่วน โดยลำดับต่อไปนี้

### ส่วนที่ 1 ประสบการณ์ที่ได้รับจากการ ฝึกปฏิบัติงาน

#### 1. ประสบการณ์ด้านการเรียนและ ส่งเสริมการเรียนรู้

ลักษณะที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ในการ ปฏิบัติงานมี 3 ลักษณะ คือลักษณะของสถานที่ฝึก ปฏิบัติงาน ลักษณะส่วนตัวของตัวนักศึกษา และ ลักษณะทีมสุขภาพของแหล่งฝึกปฏิบัติงาน ดังนี้

1.1 ลักษณะของสถานที่ฝึกปฏิบัติงาน การที่นักศึกษาได้ไปฝึกปฏิบัติงานใน แหล่งฝึกงานทั้งในโรงพยาบาลและชุมชน ทำให้นักศึกษามีสัมพันธภาพกับแหล่งฝึกปฏิบัติงาน ซึ่งผลการศึกษารั้งนี้พบว่า

##### 1.1.1 ความประทับใจในการทำงาน ในแหล่งฝึกงาน

ในการเรียนรายวิชาปฏิบัติการ พยาบาล นักศึกษาเล่าถึงความรู้สึกต่อการเรียน แหล่งฝึกงานในชุมชนทำให้นักศึกษามีความ ประทับใจโดยเฉพาะแหล่งฝึกปฏิบัติงานที่โรง พยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต) ทำให้นักศึกษาได้ทำงานร่วมกับทีมสุขภาพ ชุมชน ประเด็นที่โดดเด่น คือ ผู้ป่วยและญาติในชุมชนให้ การตอบรับ ความเป็นกันเอง ทำให้เกิดมิตรภาพที่ ดีกับความต่างทางวัฒนธรรมของนักศึกษา พยาบาลจากพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคได้ทำให้เกิด

ความร่วมมือที่ดีในการฝึกปฏิบัติงาน ตลอดจนวิธี การเยี่ยมบ้าน ทำให้นักศึกษาส่วนใหญ่เกิดความ รู้สึกประทับใจดังข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะ ลึก 2 คน

“มันก็เหมือนกัน แต่หนูว่าชุมชนน่าจะดี กว่า เพราะว่าชาวบ้านเขาเปิดใจกับเรามากกว่า เหมือนเราไปหาเขา พอเราจะกลับเขาก็บอกว่าพรุ่ง นี้มาอีกนะ พอเรานัดเขา เขาก็จะอยู่ ก็เลือกบ้านที่ เขาให้ความร่วมมือ” S1

“แต่การฝึกที่ดีที่สุดของการฝึกงานคือ การฝึกงานที่ชุมชนเพราะเป็นการทำงานแบบลง พื้นที่ มีความใกล้ชิดกับชุมชน คนในชุมชน จึงรู้สึก ดีเมื่อมีการปฏิบัติงาน” S16

1.2 ลักษณะส่วนตัวของตัวนักศึกษา จากการฝึกปฏิบัติพบว่าลักษณะ ส่วนตัวของนักศึกษาแต่ละบุคคลจะมีผลต่อการ เรียนรู้ที่แตกต่างกันไป เช่น ความเข้าใจของ นักศึกษาต่อระบบการทำงานของทีมสุขภาพ เกิด การเรียนรู้จากการปฏิบัติ การมองเห็นรายละเอียด ชัดเจนขึ้น และนำทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการ ปฏิบัติการพยาบาล ดังนี้

##### 1.2.1 ความเข้าใจของนักศึกษาต่อ ระบบการทำงานของทีมสุขภาพ

นักศึกษาพยาบาลให้ข้อมูลว่าใน การฝึกภาคปฏิบัติได้เห็นการทำงานเป็นระบบและ การประสานงานกันของทีมสุขภาพบนแหล่งฝึก ดังนี้

“รู้สึกเราเห็นระบบการทำงานของพี่ๆบน Ward การทำงานต่างๆต้องมีการส่งต่อ ทุกคนใน ทีมสุขภาพสำคัญหมดไม่ว่ากายภาพ เขามาช่วยใน การฟื้นฟู ทุกส่วนต้องมีการประสานกัน เห็นการ ประสานงานของทีมสุขภาพ” S11

##### 1.2.2 นักศึกษาเกิดการเรียนรู้จาก การปฏิบัติ

ในการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

พยาบาลทำให้นักศึกษาพยาบาลได้เรียนรู้การให้การพยาบาลในสถานที่จริง ได้ประสบการณ์และเป็นการเพิ่มพูนทักษะและได้รับความรู้จากการปฏิบัติงาน

“เวลาทำงานอยากรู้ อยากลอง อยากทำให้หลายๆกิจกรรมทั้งที่เคยทำมาแล้วและไม่เคยทำ เพราะนั่นคือการเพิ่มพูนประสบการณ์ในการทำงาน” S14

“สถานที่ฝึกงาน เต็มไปด้วยความรู้ เจ้าหน้าที่ทุกท่านให้คำแนะนำความรู้ในด้านต่างๆ ทำให้เรามีความรู้มากขึ้น” S20

1.2.3 นักศึกษามองเห็นรายละเอียดชัดเจนขึ้น

นักศึกษาให้ข้อมูลว่าจากการฝึกปฏิบัติงานจริง ทำให้เห็นรายละเอียดชัดเจนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานจริง มองเห็นภาพได้ชัดเจนขึ้น และทำให้เกิดความรู้สึกฝึกปฏิบัติงานด้วยใจรัก

“นำทฤษฎีมาใช้เยอะ บางทีทฤษฎีหนูไม่จำ หนูลืมคะ บางทีอาศัยพี่เขาทำอะไร หนูมองเห็นภาพชัดเจน อย่างเช่น การบีบ Ambu bag ถ้าไม่เห็นภาพ หนูก็นึกไม่ออก เช่น เปิดตรงนี้” S5

“จากที่เรียนในห้องเรียนเราเห็นแต่รูปยังไม่ได้ลงไปทำ แต่พอเราได้ไปทำ เราต้องตัดสินใจ คิด วิเคราะห์ เห็นรายละเอียดเยอะ อาการคนไข้ เฟอร์นิเจอร์คนไข้” S10

1.2.4 นำทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล นักศึกษาพยาบาลระบุว่าลักษณะการเรียนวิชาปฏิบัติการพยาบาลสามารถนำทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลได้

“บางอย่างก็ไม่ใช่ไปทำตามทฤษฎีต้อง Adapt apply บางทีต้องมีการประยุกต์แตกต่างกันไป เช่นการทำแผลแต่ละประเภท แต่ละ Ward

จะใช้น้ำยาและวิธีการทำที่ไม่เหมือนกัน” S9

“บางครั้งการเจอกับผู้ป่วยจริงๆ มีประโยชน์อย่างมาก เพราะเราได้เรียนรู้กับผู้ป่วยและนำทฤษฎีที่เรียนมาใช้กับผู้ป่วย” S15

1.2.5 นักศึกษาฝึกปฏิบัติงานด้วยใจรัก

การปฏิบัติงานในวิชาชีพพยาบาลเป็นงานที่นักศึกษาต้องใช้ความเสียสละและอดทน ซึ่งเป็นหัวใจของการก้าวเป็นวิชาชีพพยาบาล ซึ่งจากการฝึกปฏิบัติงานบางครั้งจะทำให้นักศึกษาเหนื่อยแต่ก็รู้สึกมีความสุขและสบายใจที่ได้ทำความดีโดยการช่วยเหลือผู้อื่น โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก 3 คน ดังนี้

“บางทีรู้สึกท้อแท้ มันเหนื่อยและแทบที่จะไม่อยากเผชิญหน้ากับมัน แต่ในบางทีก็รู้สึกดีและคิดว่าเป็นวิชาชีพที่เราชอบ” S13

“เป็นการฝึกงานที่สนุกและได้รับความรู้จากอาจารย์เทศและพี่พยาบาล...ก็เป็นช่วงเวลาที่รู้สึกเหนื่อยก็มีประสบการณ์และต้องเจอกับเหตุการณ์ที่ต้องแก้ไข การขึ้นไปฝึกปฏิบัติงานเป็นการได้รับประสบการณ์ เป็นช่วงเวลาที่มีความสุขไปเจอกับผู้ป่วยที่ต้องการความช่วยเหลือและการที่ได้ขึ้นไปฝึกงานนั้นเป็นการทำความดีและคอยช่วยเหลือคนที่ต้องการความช่วยเหลือ” S15

“ในบางครั้งรู้สึกดีใจที่ได้ช่วยเหลือผู้ป่วยให้เขาหายจากโรคที่เขาเป็นอยู่” S18

1.3 ลักษณะทีมสุขภาพของแหล่งฝึกปฏิบัติงาน

จากการฝึกปฏิบัติงาน นักศึกษามีสัมพันธภาพที่ดีและทำให้เกิดการเรียนรู้จากการได้รับคำแนะนำและชี้แนะจากพยาบาลพี่เลี้ยงและร่วมทำงานกับทีมสุขภาพ

1.3.1 การได้รับคำแนะนำและชี้แนะจากพยาบาล

ในการฝึกภาคปฏิบัติ พยาบาลพี่-

เลี้ยงได้ชี้แนะและให้คำแนะนำ ช่วยเหลือเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและเป็นแบบอย่างแก่นักศึกษา ทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้และเตรียมตัวเข้าสู่งานเป็นพยาบาลวิชาชีพ มีความมั่นใจและภูมิใจ

“อาจารย์หมอก็คู พี่เขาก็บอกว่าย่าไปยุ่งบางคนก็จะช่วยสอนบอกถ้าเป็น Case ของเรา พี่เขาก็จะอธิบายสิ่งที่เราสงสัย” S8

“ชอบขึ้นเวรกับพี่ๆพยาบาล เพราะบาง Ward ที่พยาบาลก็ให้เราทำเองโดยไม่ต้องตามไปดูวิธีนี้ทำให้เรารู้สึกดี ภูมิใจว่าเราอยู่ปี 3 แล้ว อะไรที่มัน Basic พี่หรืออาจารย์ไม่ต้องตามไปดูก็ได้ถือว่าเป็นสิ่งที่ดี เพราะเราเป็นนักศึกษา ประสบการณ์ยังไม่มากเท่าที่ควร การที่มีผู้แนะแนวทางให้หรือสอนในสิ่งที่เรายังไม่ทราบ สามารถทำให้เรามั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่ได้มากขึ้น” S10

1.3.2 นักศึกษาทำงานร่วมกันกับทีมสุขภาพ

ในการฝึกภาคปฏิบัติมีความรู้สึกว่ามีส่วนร่วมกับทีมสุขภาพในการทำงานแบ่งปันประสบการณ์การทำงาน ทำให้มั่นใจว่าได้รับประสบการณ์ที่เพิ่มพูนขึ้น

“พี่เขาก็จะพูดสอนเรา พวกที่ผู้ช่วยเราก็ต้องจับคู่กับเขาทำหัตถการ เช่น เช็ดตัว อาบน้ำ สิ่งไหนช่วยได้เราก็จะช่วย เหมือนงาน basic พื้นฐานเราก็จะตามผู้ช่วย แต่พอเป็นของที่พยาบาล (งานเกี่ยวกับการพยาบาล) เราก็ตามพี่พยาบาล” S2

“ได้ฝึกฝนฝีมือเรา ถ้าเราเข้ากับพี่พยาบาลและทีมงานก็ทำให้เรามั่นใจว่าฝึกฝนประสบการณ์ดีขึ้น” S4

“สามารถทำงานกับผู้ร่วมงานได้ โดยการทำใจคิดว่าเป็นสิ่งที่ดีมีประโยชน์กับเรา” S18

## 2. ประสบการณ์ด้านการเรียนและไม่ส่งเสริมการเรียนรู้

ลักษณะที่ไม่ส่งเสริมการเรียนรู้ในการ

ปฏิบัติงานมี 3 ลักษณะ คือ ลักษณะของสถานที่ฝึกปฏิบัติงาน ลักษณะส่วนตัวของตัวนักศึกษา และลักษณะทีมสุขภาพแหล่งฝึกปฏิบัติงาน ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า

2.1 ลักษณะของสถานที่ฝึกปฏิบัติงาน การที่นักศึกษาได้ไปฝึกปฏิบัติงานในแหล่งฝึกงานทั้งในโรงพยาบาลและชุมชน ทำให้นักศึกษามีสัมพันธภาพกับแหล่งฝึกปฏิบัติงาน การฝึกในโรงพยาบาลในหอผู้ป่วยที่มีผู้ป่วยอยู่ในสถานการณ์ภาวะวิกฤตหรือการเปลี่ยนหน่วยงานในการฝึกปฏิบัติ จะทำให้นักศึกษามีความเครียดต่อการปรับตัวสูง ดังนี้

### 2.1.1 สถานการณ์ใหม่

นักศึกษาพยาบาลเล่าว่า การฝึกภาคปฏิบัติที่ไม่เคยปฏิบัติหรือไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อน ทำให้นักศึกษารู้สึกว่าเป็นความแปลกใหม่ เช่น การเปลี่ยนหอผู้ป่วยครั้งแรก เนื่องจากขาดความมั่นใจ ตื่นเต้น กลัว ไม่กล้าที่จะตัดสินใจในการเข้าไปให้การพยาบาล รวมทั้งไม่สามารถที่จะควบคุมสถานการณ์ได้ อีกทั้งสถานการณ์ไม่มีความแน่นอนทำให้นักศึกษายังไม่สามารถที่จะปฏิบัติตนได้ถูกต้อง

“บางที่ช่วงเปลี่ยน Ward ก็จะเครียดอยู่แต่ละ Ward ถ้าเหมือนเราอยู่เฉพาะที่ตรงนั้นเป็นระยะเวลานาน บางที่เราจะเรียนรู้ได้เยอะกว่าเปลี่ยน Ward หลายๆ Ward” S2

“การเปลี่ยน Ward ทำให้มีการเตรียมตัวไม่เต็มที่และเร็วเกินไป ทำให้เกิดความเครียด แต่ก็พยายามทำตัว Active ตลอดเวลา” S20

2.1.2 สถานการณ์การดูแลผู้ป่วยในภาวะวิกฤต

นักศึกษาพยาบาลเล่าว่าการเรียนรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลการดูแลผู้ป่วยที่มีอาการหนักทำให้นักศึกษาต้องรับภาระมากขึ้น ทำให้นักศึกษารู้สึกกลัวและมีความเครียดกับสถานการณ์การดูแลผู้ป่วยทุกอย่าง ที่ต้องพบขณะที่ปฏิบัติ ดังนี้

“ช่วยแพทย์ใส่ Et tube (ท่อช่วยหายใจ) ที่หนูเคยเห็นคนไข้อยู่ใส่ เขาจัดการหายใจด้านเครื่อง พออีกวันเขาตาย มันน่ากลัวอาจารย์เหมือนแนะนำคนให้ใส่เหมือนกระบวนการให้เขาปฏิบัติตามที่เราบอกบางคนมัน...บางที่เหมือนกับการสื่อสารบอกให้คนไข้เข้าใจ แนะนำ ในกรณีที่คนไข้ยังรับรู้” S2

“ถ้าเป็น ICU MED จะเป็นเรื่องเครื่องมือ EKG สับสนยุ่งๆ สับสนในอุปกรณ์หรือคนไข้ ปัญหา เราอ่านพยาธิ (พยาธิวิทยา) ยังไม่เข้าใจ วิกฤต อาการ ยังนึกไม่ถึง” S11

## 2.2 ลักษณะส่วนตัวของนักศึกษา

นักศึกษาให้ข้อมูลว่า การขาดความพร้อม อ่อนเพลียจากช่วงการฝึกปฏิบัติงาน และการบริหารเวลาทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ไม่ดีเท่าที่ควร

### 2.2.1 ความไม่พร้อมและอ่อนประสบการณ์ของนักศึกษา

นักศึกษาให้ข้อมูลว่า การเตรียมเนื้อหาความรู้ยังไม่พร้อมและยังขาดประสบการณ์ ทำให้ยังไม่สื่อสารกับผู้ป่วย ญาติและทีมสุขภาพด้วยความมั่นใจ อีกทั้งไม่คุ้นเคยกับสำเนียงศัพท์ทางการแพทย์ทำให้เกิดความสับสน

“ถ้าญาติมีความรู้เราไม่ค่อยมั่นใจในความรู้ของเรา ส่วนหนึ่งญาติให้ความสนใจเป็นกันเอง ญาติที่มีความรู้บางคนเขาก็ให้คำแนะนำบอกเราด้วย อย่าง Ward Med เพราะเขาเรียนมาเขาก็บอกทำอย่างนี้ เราก็เกร็งเหมือนญาติจะจับผิด ทำถูกไหม” S4

“ทฤษฎีไม่แม่นสื่อกับหมอไม่มั่นใจ อย่างเช่นตอนแรกได้ Alteration of Conscious ตอนแรกหนูไม่รู้จักไม่รู้เรื่อง AOC หนังสือไม่มีหนูกิ่งไปถามอาจารย์ที่มา ก็เพิ่งรู้ว่าเป็นระดับความรู้สักตัวที่เปลี่ยนแปลง หนูก็มีโรคบางโรค เช่น NF ตัวย่อถามพี่ก็ไม่รู้เรื่องก็ไปถามอาจารย์

อาจารย์เป็น Guide ให้ว่าเป็นโรคนี้ หนูค่อยเข้าใจว่ามันเป็นอักษรย่อ ที่เขาใช้กันแล้วหนูก็ไม่รู้ เพื่อนก็ไม่รู้” S7

### 2.2.2 ความอ่อนเพลียจากช่วงการฝึกปฏิบัติงาน

นักศึกษาให้ข้อมูลว่า ในขณะที่ช่วงฝึกปฏิบัติงานทำให้ตนเองมีความอ่อนเพลียเหนื่อยล้า และเกิดการเจ็บป่วยในช่วงฝึกปฏิบัติงาน ดังนี้

“ก็เวลาอาจารย์ถามก็จะรู้สึกเครียดๆ หนูเป็น Migraine ช่วงฝึกงานหนูเป็นผื่นอยู่ตุ่ๆก็เป็นผื่นอาหารทะเลหยุดแล้วก็ยังเป็นผื่นกินยาแก้แพ้แล้วดีขึ้น ไม่อยากหยุดไม่งั้นต้องมาซ่อม ward คนเดียว” S8

“เครียด ไม่มีเวลาอ่านหนังสือ บางครั้งรู้สึกก็เกียจอ่านเพราะเหนื่อยมากเวลาขึ้น Ward” S19

### 2.2.3 การบริหารเวลาของนักศึกษา

การต้องทำหลายๆสิ่งในเวลาเดียวกันทำให้นักศึกษาไม่สามารถจัดลำดับว่าจะทำอะไรก่อน ทำให้เกิดความเครียดตามมา ดังนี้

“ช่วงปลายภาคอะไรก็ต้อง Clear งานก่อนสอบ เหมือนตั้งเวลาไม่ทัน เหมือนพรุ่งนี้จะสอบ ต้องมานั่ง Clear งานก่อนทำให้เราไม่มีเวลาอ่านหนังสือ ถ้าจะให้ดีเหมือน Clear งานให้เสร็จ 1 อาทิตย์ก่อนที่จะสอบ ให้อาจารย์จัดอัตราการเรียนให้มากขึ้น” S2

“ระยะเวลามันบีบอัดแต่ละช่วงในการฝึกงานมันน่าจะมีช่วงระยะเวลาในการฝึกงานมากกว่านี้ อย่าง Ortho มีเวลาขึ้นวันเดียว ก็เลยมีความรู้ทางด้าน Ortho วันเดียว อาจารย์ก็ติดภารกิจบางทีพอไม่มีอาจารย์ที่เขาก็ไม่มาอะไรกับเรา” S9

### 2.3 ลักษณะทีมสุขภาพของแหล่งฝึกปฏิบัติงาน

นักศึกษาให้ข้อมูลว่าจากการฝึกปฏิบัติงานร่วมกับทีมสุขภาพ ซึ่งประกอบด้วย อาจารย์นิเทศ พยาบาลพี่เลี้ยง เพื่อนและบุคลากรบนหอผู้ป่วย ได้พบกับสิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ ดังนี้

2.3.1 แนวการเขียนบันทึกทางการพยาบาลของอาจารย์นิเทศ

นักศึกษาพยาบาลเล่าว่า รู้สึกมีความเครียดจากการเรียนภาคปฏิบัติ จากเรื่องแนวการเขียนแผนปฏิบัติการพยาบาลของอาจารย์นิเทศที่มีความแตกต่างกัน

“เวลาเปลี่ยน Ward จะรู้สึกวิตกกังวลทันที เพราะจะเจอพี่ดูแลหรือเปล่าและต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่ Ward การเปลี่ยนอาจารย์นิเทศ เพราะอาจารย์นิเทศแต่ละคนจะเขียนแนว Nurse note (บันทึกทางการพยาบาล) ไม่เหมือนกันจึงทำให้เกิดความเครียดตามมา” S12

“วันที่ 1 ที่ 2 มันตื่นตื่นระแวงไปเอง มันเครียดเรื่อง Plan งาน อาจารย์อื่นขึ้น Ward นี้ พอก่อนที่จะขึ้นต้องมา Plan งาน ต้องมาเขียนแผนต้องมาอะไรนะคะ อาจารย์ Concept ไม่เหมือนกัน บางคนเน้นกิจกรรม บางคนเน้นปัญหา บางคนเน้นการพยาบาลเยอะไม่เน้นคำว่าประเมินตรวจดู ส่วนมากให้ทำกิจกรรม แต่ละคนไม่เหมือนกัน ขึ้นเวรบ่ายดึกสบายใจไม่ต้อง Plan งาน มีความรู้บน Ward ขอบเวรบ่ายดึกมากกว่า” S17

2.3.2 ลักษณะส่วนตัวของอาจารย์นิเทศ

นักศึกษาให้ข้อมูลว่า ลักษณะส่วนตัวของอาจารย์นิเทศที่มีลักษณะเข้มงวด คือนักศึกษาทำให้นักศึกษาไม่มีความสุขในการเรียนและไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ดังนี้

“ครูไว้ใจเธอแต่ทำไม่ถึงทำแบบนี้ มันก็ท้อค่ะ ส่วนพี่ก็ไม่ค่อยพูด แต่ส่วนมากจะแสดงทางสีหน้ามากกว่า” S8

“...แล้วก็ Conference รูปแบบเดิมๆขึ้นไปว่าไป อันนี้เป็นบางอาจารย์ มันไม่ค่อยมีความสุข Conference ตั้งแต่แปดโมงเช้าจนถึงเที่ยง พอเที่ยงแล้วก็ทำงาน Routine ก็เหมือนกับไม่ได้ทำอะไรเลย พอเราพูดไปก็เหมือนกับ Block ความคิดพวกเราพูดไปมันก็หยุดแค่นั้น” S16

2.3.3 การไม่ยอมรับจากบุคลากรบนหอผู้ป่วย

นักศึกษาพยาบาลเล่าว่า รู้สึกมีความเครียดและกดดันจากการเรียนภาคปฏิบัติจากการที่ไม่ได้รับความไว้วางใจจากพยาบาลพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศ

“บรรยากาศมันกดดันมาเจออาจารย์ บางที่ไม่ใช่ความผิดของนักศึกษาที่เขาถือว่าเรา ก็เรานะแหละ เขาก็ตำหนุ เขาตำเหมือนคนไม่มีความรู้..... มันเป็นความรู้สึก พ่อแม่ไม่เคยเลย หนูคิดว่านักศึกษาทำอะไรไม่ได้ น้อยหนู (เพื่อนนักศึกษา) เขาก็เจอกันเยอะนะค่ะ” S7

“ก็รู้สึกเครียดที่ได้ Case เรารู้น้อยกว่าที่พยาบาลจะกดดัน ส่วนใหญ่แล้วที่พยาบาลเขาจะดุแล้วไปทำอะไรก็ไม่ฟังเราก่อน ก็พยักหน้ารับในสถานการณ์นี้เราทำอะไรไม่ได้มาก” S9

2.3.4 เพื่อนในกลุ่มที่ไม่ให้ความร่วมมือ

นักศึกษาเล่าว่า เพื่อนในกลุ่มที่ไม่ให้ความร่วมมือช่วยเหลือ ไม่สนใจงานกลุ่มทำให้นักศึกษาทำงานได้อย่างไม่มีประสิทธิภาพ ดังนี้

“การทำงานเป็นทีมบางครั้ง Case อาจไม่พอ บางคนอาจเกิดความเห็นแก่ตัว ภายในกลุ่มก็มีบ้าง จากกรที่ไปฝึกงานร่วมกัน 8 เดือน ทำให้เรารู้ว่าเราทำงานไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ” S11

“แต่น้อยกว่าการเหนื่อยทางใจ ในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มบางครั้งการบริหารจัดการ การแบ่งงานไม่ดีเท่าที่ควร งานจะไปกองหรืออยู่

กับใครในกลุ่ม การทำงานรับงานที่ไม่ได้ผ่านการคิด เป็นงานแบบคัดลอกมาทำให้งานไม่ดีเท่าที่ควร” S14

นอกจากนี้ นักศึกษาให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า การปรับปรุงเกี่ยวกับระบบการเข้าถึงระบบการสืบค้นข้อมูล

“ก็ส่วนมากข้อมูลที่ค้นบางที่ส่วนมากจะเป็นการแสดงความคิดเห็นเป็นส่วนใหญ่ ส่วนเฉพาะเจาะจงมีน้อย บางทีก็เป็นภาษาอังกฤษหนูก็ไม่มั่นใจว่าหนูแปลถูกหรือไม่” S1

“ตอบคำถามอาจารย์ไม่ได้ มาหาหนังสือในห้องสมุด บางทีก็หา Internet บางทีก็เข้าไม่ค่อยได้ บางอย่างก็มีน้อยที่เชื่อถือได้ บางทีก็เจอเป็นแสดงความคิดเห็น ห้องสมุดก็ไกลกับหอพัก เวลายุ่มหนังสือก็ลำบาก เลิกฝึกงานบางทีก็ห่าโมงเย็นบางอย่างก็เจอ บางทีก็ไม่เจอ บางทีหาในหนังสือของเพื่อนก็ถ่ายเอกสารเก็บไว้” S8

## ส่วนที่ 2 การปรับตัวในขณะที่ฝึกปฏิบัติงาน

นักศึกษาพยาบาลให้ข้อมูลว่า เมื่อพบปัญหาและอุปสรรคในการฝึกปฏิบัติงาน การปรับตัว เมื่อมีปัญหาและอุปสรรคในขณะที่ฝึกปฏิบัติงาน จะค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากการทบทวนอ่านหนังสือ

### 2.1 หาความรู้ทบทวนอ่านหนังสือ

นักศึกษาให้ข้อมูลว่า มีการปรับตัวในขณะที่ฝึกปฏิบัติงานโดยทบทวนความรู้อ่านหนังสือ

“ทบทวนอ่านหนังสือ ดำรงใน Ward ที่เราจะขึ้นกะ” S6

“อ่านหนังสือเพิ่มเกี่ยวกับเนื้อหาวันที่เรายังไม่เข้าใจ” S19

### 2.2 การแสวงหาข้อมูล

เมื่อพบปัญหาหรืออุปสรรคในช่วงเวลาการฝึกปฏิบัติงาน นักศึกษาส่วนใหญ่จะเลือก

ใช้วิธีการปรับตัวโดยการแสวงหาข้อมูล ได้แก่ การสืบค้นข้อมูลทางระบบอินเทอร์เน็ต

### 2.2.1 การสืบค้นข้อมูลทางระบบอินเทอร์เน็ต

นักศึกษาให้ข้อมูลว่าระบบอินเทอร์เน็ตเป็นปัจจัยที่ช่วยเอื้อประโยชน์ต่อการฝึกปฏิบัติงานและสิ่งที่จะช่วยสืบค้นหาข้อมูล

“Internet ก็สำคัญใช้เวลา Plan งาน Internet จะใหม่กว่า บางทีหนังสือคนแต่งจะเก่าแล้วไม่ Update ข้อมูลบางที่ทาง Internet ก็เข้าไม่ค่อยได้ลำบากเหมือนกันเน็ตช้า บางทีก็เข้าไปค้นงานก็เจอแสดงความคิดเห็นบ้าง แต่บางข้อมูลก็ค้นได้จาก Google ก็พอได้นะครับ” S3

“อย่างแรกหนูคิดว่า Internet อย่างน้อย Internet หาง่าย หาหลายๆหัวข้อแล้วก็มาดูเปรียบเทียบ” S17

### 2.2.2 นักศึกษาคุยกับเพื่อน

นักศึกษาให้ข้อมูลว่าเมื่อพบปัญหาหรืออุปสรรคที่พบบ่อย ในการฝึกปฏิบัติงานคือพยาบาลที่เลี้ยงดูและการทำหัตถการที่ยุ่งยาก ซึ่งทำให้นักศึกษารู้สึกลำบากยุ่งยากใจ นักศึกษาแก้ปัญหาโดยการพูดคุย ประึกษาและระบายความรู้สึกกับเพื่อน

“ก็คุยกับเพื่อน บางทีเพื่อนเขาก็ให้กำลังใจ เขาก็บอกว่าเวลาขึ้น Ward เขาก็เจอแบบนี่แต่ละคนที่ขึ้น Ward ก็เจอ Case ที่หลากหลายไม่เหมือนกันแล้วแต่ดวงแต่ละคน” S1

“ส่วนหนึ่งเพื่อนคะ ที่เราจะต้องร่วมทำงานจะคุยกับเพื่อนในกลุ่ม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เราจะคุยกันตลอด ก็รู้สึกดี เหมือนมีทางออกในปัญหาที่เราเจอ เราก็สามารถผ่านไปได้ เช่น เจอ Case ที่หนักต้องทำหัตถการ บางครั้งเราทำคนเดียวไม่ได้ก็ปรึกษาเพื่อน เพื่อนก็บอกว่าทำ Case อื่นแล้วเดี๋ยวมาทำ Case เราช่วยกันทำ” S10

### 2.2.3 ปรึกษาอาจารย์และพยาบาลพี่เลี้ยง

นักศึกษาให้ข้อมูลว่าเมื่อพบปัญหาในการปฏิบัติงานมักจะปรึกษาอาจารย์ คุยกับเพื่อน ปรึกษารอบครัว และได้รับคำแนะนำกลับมา ซึ่งส่วนมากจะเป็นการให้นักศึกษาได้ระบายปัญหา ให้กำลังใจ และปลอบใจ

“ก็บางทีก็มีเรื่องเครียดๆ จะเป็นช่วงก่อนสอบ ก็จะไปหาอาจารย์ Advisor อาจารย์เขาก็จะให้เปิดใจและแนะนำต้องขยันอ่านหนังสือ” S1

“เมื่อพบปัญหาก็คะปรึกษาอาจารย์นี่เทศ อาจารย์ก็จะให้คำแนะนำและบอกวิธีการในการค้นหา ศึกษาความรู้” S20

### 2.3 พักผ่อนทำให้สบาย

นักศึกษาให้ข้อมูลว่า มีการปรับตัวในขณะที่ฝึกปฏิบัติงาน โดยทำให้สบายและผ่อนคลายความเครียด โดยรับประทานอาหารที่ชอบ นอนหลับ ดูหนัง ฟังเพลง เล่นเกมส์

“ในบางครั้งการฝึกงาน เป็นกลุ่มอาจทำให้เราต้องแยกกับเพื่อนสนิท แต่จะคิดเสมอว่าสิ่งที่เจอภายนอกอาจเป็นสิ่งที่ดีกว่าก็ได้และพยายามเต็มที่กับตรงนั้นให้มากที่สุด ...หากเครียดมากจะพยายามหากิจกรรมผ่อนคลาย เช่น พุดคุยกับเพื่อนสนิท รับประทานอาหารที่ชอบก็จะรู้สึกดีขึ้นค่ะ” S13

“หากมีความเหนื่อยล้าจากการทำงาน จะใช้วิธีการนอนหลับพักผ่อนให้หายอ่อนเพลียและมาทำงาน ถ้าเครียด กังวล จะใช้วิธีการพุดคุยกับเพื่อน นอนหลับ รับประทานอาหารเช้าๆ น้ำเย็นๆ” S14

### 2.4 โทรศัพทกลับบ้าน

นักศึกษาพยาบาลให้ข้อมูลว่าเมื่อมีปัญหาหรืออุปสรรค ส่วนใหญ่มักจะโทรศัพท์พุดคุยระบายความรู้สึกและขอคำปรึกษาจากคนใกล้ชิดในครอบครัว เช่น พ่อ แม่ เพื่อน รุ่นพี่ เพื่อทำให้เกิดกำลังใจมุ่งมั่นและกำลังใจในการดำเนินชีวิตต่อไป

“ก็โทรศัพท์ทกลับบ้านปรึกษา แม่ เพื่อน ก็จะทำให้คำแนะนำแล้วแต่ปัญหา แม่ก็ให้กำลังใจ แม่ไม่ค่อยถนัดด้านนี้” S8

“ไม่ค่อยปรึกษาเพื่อนก็เพื่อนๆ จะเป็นรุ่นน้อง หนูอายุเยอะสุด ส่วนมากจะปรึกษาแม่ แม่ก็ให้กำลังใจคะ แม่เป็นอาจารย์ แม่เป็นครูคะ ให้มองว่า เรายังไม่ได้ทำงาน ถ้าเราทำงานจะมีอะไรมากมายกว่านี้ กว่าที่เราเจอ ผู้บังคับบัญชาแตกต่างกัน นี่เป็นประสบการณ์ ให้เราทดลองว่าจะผ่านไปได้อใหม่” S9

### 2.5 ปรับตัวตามสถานการณ์

นักศึกษาพยาบาลให้ข้อมูลว่าการฝึกงานแต่ละที่มีความแตกต่างกันซึ่งขึ้นกับแหล่งฝึกและลักษณะของอาจารย์และพยาบาลพี่เลี้ยง และลักษณะความเป็นกันเอง

“อย่างกับพี่พยาบาลเหมือนวิธีการ Suction เหมือนตอนเราเรียนเราจะใช้สำลี 6 ก้อน ไข่มุกคะ แต่ Ward เขาจะใช้หลักประหยัด แต่ก็ถูกหลัก Sterile นะคะ แล้วเขาจะสอนการบีบ Bag เหมือนกับตอนเราเรียนไม่ได้ Demons ก็ต้องใช้ประสบการณ์ของตัวเองบางทีรู้สึกเกร็งๆ” S1

“บางอย่างก็ไม่ใช่ไปทำตามทฤษฎีต้อง Adapt apply บางทีต้องมีการประยุกต์แตกต่างกันไป เช่นการทำแผลแต่ละประเภท แต่ละ Ward จะใช้น้ำยาและวิธีการทำที่ไม่เหมือนกัน” S9

นอกจากนี้นักศึกษาให้ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัย ได้แก่ ควรมีการสาธิตย้อนกลับ มีเอกสารประกอบคำบรรยายขณะสอน สอนในลักษณะเชื่อมโยง โดยใช้แผ่นใส

### การอภิปรายผล

#### ประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกปฏิบัติงาน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพ นักศึกษามีการสะท้อนประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกปฏิบัติงานใน 2 ลักษณะ คือ ลักษณะด้านการเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และลักษณะด้านการเรียนที่ไม่ส่งเสริมการเรียนรู้

ผลการศึกษาพบว่าถ้านักศึกษาปฏิบัติสัมพันธที่ดีกับเจ้าหน้าที่ที่มีสุขภาพ นักศึกษาจะเกิดการเรียนรู้ที่ดีและประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นเป็นลักษณะที่ช่วยเหลือเกื้อกูลและทำให้นักศึกษาไว้วางใจ กล้าที่จะบอกเล่าสิ่งที่กังวลหรือสิ่งที่ไม่แน่ใจ ทำให้พยาบาลประจำการทราบถึงอุปสรรคสภาพของปัญหาและความต้องการ รวมทั้งสามารถชี้แนะได้ถูกต้อง และช่วยให้นักศึกษาเผชิญกับปัญหาที่เกิดขึ้นในการฝึกปฏิบัติได้ดี และเตรียมความพร้อมเป็นพยาบาลวิชาชีพในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับวัตกิน<sup>1</sup> (Watkins) พบว่าความร่วมมือที่ดีระหว่างพยาบาลผู้ดูแลและครูพยาบาลจะช่วยให้ นักศึกษามีการเรียนรู้ที่ดีและสอดคล้องกับการศึกษาของนิวตันและสมิธ<sup>2</sup> (Newton & Smith) ที่พบว่าความร่วมมือระหว่างครูและพยาบาลที่เลี้ยงจำเป็นต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ตรงกับความต้องการของนักศึกษา

ส่วนประสบการณ์ด้านการเรียนและไม่ส่งเสริมการเรียนรู้ จากการวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนใหญ่มีปัญหาและอุปสรรคจากการฝึกปฏิบัติงาน 3 ประเด็น คือ

1. ปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากการบริหารจัดการของวิทยาลัย ทำให้นักศึกษาสะท้อนปัญหาใน 2 ลักษณะ คือ มีระยะการเปลี่ยนหอผู้ป่วยเร็วในช่วงระยะฝึกงาน และปัจจัยสนับสนุนไม่เพียงพอ เช่น การเข้าถึงระบบอินเตอร์เน็ต ระบบบริการยืมคืนหนังสือจากห้องสมุด ตำราหนังสือทางด้านศัลยกรรมระบบประสาทมีน้อย ตำราบางเล่มมีข้อมูลตัวเลขที่ไม่ทันสมัย โดยปัจจัยเอื้อเหล่านี้ส่งเสริมด้านการเรียนการสอน นับเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี ซึ่งการศึกษาไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะภายในห้องเรียนเท่านั้น นักศึกษาต้องค้นคว้าแสวงหาความรู้นอกห้องเรียนมากขึ้นเพื่อก้าวทันวิทยาการต่างๆ สอดคล้องกับการศึกษาของ พิสมีย์ อรทัย<sup>3</sup> พบว่า องค์ประกอบ

ทั้ง 9 องค์ประกอบ ได้แก่ เนื้อหาหลักสูตร วิธีการจัดการเรียนการสอน การสอนของอาจารย์ การวัดและการประเมินผล การสนับสนุนทางวิชาการ การบริหารจัดการ ปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน การพัฒนาส่วนบุคคลและการบริการ/สิ่งอำนวยความสะดวก มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตเท่าๆ กัน และองค์ประกอบนี้มีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธกัน การปรับการจัดการศึกษาของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตจึงต้องปรับปรุงหรือพัฒนาองค์ประกอบทั้ง 9 องค์ประกอบไปพร้อมๆ กัน เพื่อควบคุมคุณภาพการจัดการศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

2. ปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากผู้สอน ได้แก่ อาจารย์และพยาบาลพี่เลี้ยง ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพพบว่า นักศึกษาสะท้อนปัญหาเกี่ยวกับวิธีการสอนใน 2 ลักษณะ คือในภาคทฤษฎีอาจารย์ควรสอนเชื่อมโยงเป็น concept mapping และอาจารย์ควรมีเอกสารประกอบการบรรยายก่อนสอน เช่น power point และเอกสารประกอบการสอนเพราะ นักศึกษาบางครั้งมีพฤติกรรมที่ไม่สนใจการสอนของอาจารย์ ส่วนในภาคปฏิบัติ นักศึกษาพยาบาลสะท้อนปัญหาเกี่ยวกับอาจารย์พยาบาลว่ายังมีทักษะน้อยกว่าพยาบาลพี่เลี้ยง ซึ่งอาจเกิดจากอาจารย์พยาบาลส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในด้านการสอนทางภาคทฤษฎีและงานอื่นๆ ตามบทบาทหน้าที่ของอาจารย์ ทำให้อาจารย์พยาบาลมีประสบการณ์ด้านทักษะทางคลินิกน้อยกว่าพยาบาล ซึ่งปฏิบัติงานหลักในคลินิก และนักศึกษายกย่องว่าอาจารย์จะเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถสูงทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติ รวมทั้งจากวิธีการนิเทศและประเมินผลของอาจารย์นิเทศ การประชุมปรึกษาทางการพยาบาลร่วมกัน ซึ่งนักศึกษาพยาบาลจะเกิดความเครียดเนื่องจากตอบคำถามอาจารย์ไม่ได้และแนวการ

เขียนแผนการพยาบาลของอาจารย์มีความแตกต่าง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของชนินฐา รัตนกุลยา และคณะ<sup>4</sup> ที่พบว่าหากนักศึกษาไม่สามารถค้นคว้า ตำราเพื่อนำมาอ้างอิงได้อย่างเพียงพอ มีข้อจำกัด ด้านการค้นคว้าเอกสาร (โดยเฉพาะเอกสารภาษา ต่างประเทศ) ไม่ได้รับคำแนะนำจากอาจารย์นเทศ อย่างชัดเจนหรือคำแนะนำที่ได้แตกต่างกัน งานที่ ได้รับมอบหมายแต่ละวิชามีมาก ย่อมทำให้มีปัญหา และอุปสรรคเกี่ยวกับการเขียนแผนการพยาบาล ฉบับสมบูรณ์อย่างมาก ทำให้เกิดความเครียดและ วิตกกังวลตามมา สอดคล้องกับการศึกษาของ พรศิริ พันธสี<sup>5</sup> โดยระบุว่าบางครั้งอาจารย์ติด การกิจทำให้ไม่มีเวลานิเทศนักศึกษาได้เต็มที่ และ สอดคล้องกับการศึกษาของมานะ สินธุวงษานนท์<sup>6</sup> พบว่า ความรอบรู้ของครูส่งผลต่อคุณภาพนักเรียน ในทางลบ ครูที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญมักได้รับ มอบหมายให้ทำหน้าที่ด้านอื่น ทำให้มีความรับ ผิดชอบที่นอกเหนือจากการสอนไม่สามารถใช้ เวลาทุ่มเทในการทำหน้าที่ในการจัดการเรียนการ สอนได้เต็มที่ จึงทำให้ไม่สามารถวางแผนการสอน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับ ผู้เรียน จากผลของการศึกษาวิจัยข้างต้นแสดง ให้เห็นว่าในการเรียนการสอนทางการพยาบาล อาจารย์พยาบาลนั้นมีบทบาทสำคัญ เช่น นิเทศ การปฏิบัติงานของผู้เรียน ประเมินผลการนิเทศ การวางแผนการสอนและจัดกิจกรรมการเรียน การสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน ให้มีวิธีการสอนที่ หลากหลาย ยึดหยุ่นกับผู้เรียน สอดคล้องกับการ ศึกษาของ เขวาลักษณ์ โพธิธิดา<sup>7</sup> ที่ระบุว่าอาจารย์ พยาบาลนับว่ามีบทบาทสำคัญที่จะต้องเข้าใจผู้ เรียน โดยการศึกษาพบว่าการเรียนการสอนใน คลินิกนั้นผู้สอนมีความสัมพันธ์อย่างมากกับผู้ เรียนรวมถึงการมีรูปแบบการจัดการเรียนการสอน และการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อให้มีรูปแบบที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้เหมาะ สมกับบุคลิกลักษณะของนักศึกษา generation Y

3. ปัญหาที่เกี่ยวกับนักศึกษา ผลจากการ วิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพ สามารถสรุปได้ว่าปัญหา ด้านความจำไม่ได้ บางครั้งลืมในเนื้อหาทฤษฎีและ จากผลการศึกษาที่พบว่า นักศึกษาพยาบาลรู้สึกว่ ตนเองเรียนทฤษฎีหนักแต่นำไปปฏิบัติไม่ได้รวม ทั้งยังไม่มั่นใจ เครียด ท้อแท้ สับสน ตื่นเต้นและ กลัวต่อการเรียนรายวิชาภาคปฏิบัติในขณะที่ขึ้นฝึก ปฏิบัติงาน ไม่กล้าซักถามเนื่องจากกลัวอาจารย์ เช่น พยาบาลที่เลี้ยงดู ซึ่งการเรียนภาคปฏิบัติเป็น วิธีการเรียนการสอนที่มีความแตกต่างจากวิธีการ เรียนการสอนที่นักศึกษาเคยเรียนมา นอกจากนี้ เนื้อหาของรายวิชาที่มีความยากและซับซ้อนมาก ขึ้นและมีการใช้ศัพท์ภาษาอังกฤษและศัพท์เฉพาะ ทางการแพทย์ ซึ่งส่วนใหญ่ นักศึกษาพยาบาลจาก พื้นที่ชายแดนภาคใต้จะเรียนภาษาอังกฤษน้อยจึง ทำให้นักศึกษาเกิดความสับสนในการสื่อสารเพื่อ จัดทำแผนการพยาบาลและทำงานร่วมกับทีม สุขภาพ ซึ่งทำให้เป็นอุปสรรคและนักศึกษาต้อง ใช้เวลานานในการบริหารเวลา จัดเวลาตนเอง ในด้านการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สเปรนเจลและจ็อบ<sup>8</sup> (Sprenzel & Job) เมื่อ นักศึกษาต้องฝึกปฏิบัติงานจะเกิดความกลัวจะไม่ บรรลุตามวัตถุประสงค์ ทั้งเกรงผู้ป่วย/ญาติ หรือ บุคลากรอื่นๆในทีมสุขภาพจะไม่ให้ความร่วมมือ ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาล รวมทั้งกลัวว่าจะไม่ ได้รับความยุติธรรมในการประเมินจากอาจารย์/ ผู้ดูแล

### การปรับตัวของนักศึกษาในขณะที่ปฏิบัติงาน

การปรับตัวของนักศึกษาพยาบาลจาก พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในขณะที่ปฏิบัติงานใน แหล่งฝึกปฏิบัติงานที่เป็นโรงพยาบาลส่งเสริม สุขภาพ หรือหน่วยงานในโรงพยาบาลที่คนไข้ไม่ อยู่ในระยะวิกฤต นักศึกษาส่วนใหญ่จะมีการ ปรับตัวที่ดีและมีสัมพันธภาพที่ดีกับแหล่งฝึก แต่ แหล่งฝึกที่มีผู้ป่วยอาการระยะวิกฤตและมีอาการ ซับซ้อนนักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่ยังมีปัญหาใน

ด้านการปรับตัวเพราะมีความเครียดค่อนข้างสูง เช่น การสื่อสารกับผู้ป่วย ญาติผู้ดูแล ครอบครัว และทีมสุขภาพ ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนภาคปฏิบัติ นักศึกษาพยาบาลต้องเจอกับสถานการณ์จริง ซึ่งนักศึกษาต้องใช้ความรู้ ประสบการณ์เพื่อจะสามารถปฏิบัติงานได้ ต้องทำงานร่วมกับทีมสุขภาพ หลายฝ่ายและต้องเผชิญกับความคาดหวังของผู้ป่วยและญาติในภาวะวิกฤติในการให้การพยาบาลผู้ป่วย ซึ่งการเผชิญสถานการณ์ดังกล่าวล้วนทำให้นักศึกษาเกิดความเครียดได้ในขณะที่ฝึกปฏิบัติงาน ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่ใช้วิธีการปรับตัว ได้แก่

หาความรู้ ทบทวนอ่านหนังสือ การแสวงหาข้อมูล โดยการสืบค้นข้อมูลทางระบบอินเทอร์เน็ต คุยกับเพื่อน ปรึกษาอาจารย์และพยาบาลพี่เลี้ยง โทรศัพท์กลับบ้าน ปรับตัวตามสถานการณ์

ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา ของลอนศรี วงศ์ชัย โดยพบว่า การที่นักศึกษาพยาบาลใช้การแสวงหาข้อมูลทางสังคมมากที่สุดเป็นลำดับแรก อันเป็นวิธีมุ่งปรับอารมณ์ ซึ่งเป็นความคิดและพฤติกรรมที่บุคคลพยายามแสวงหาแหล่งข้อมูลจากที่ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลข่าวสาร ปัจจัยทางวัตถุและการช่วยเหลือทางจิตใจ เช่น การพูดคุยปรับทุกข์กับคนที่สามารถหาทางแก้ปัญหาให้กับตนเองได้

### ข้อเสนอแนะในการนำวิจัยนำไปใช้

1. ควรมีการสำรวจปัญหาและความต้องการของนักศึกษาก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลทุกครั้ง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการช่วยเหลือให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาพยาบาล ทั้งที่มีความต่างและไม่มีมีความต่างทางวัฒนธรรม

2. ควรหาแนวทางในการสอนหรือการให้ความรู้เสริมในด้านเทคนิคต่างๆที่จะเป็นการช่วยให้นักศึกษาสามารถกล้าแสดงออกและเกิดความมั่นใจและรู้สึกถึงคุณค่าของตนเอง มีทักษะ

ในการแก้ปัญหาในการปฏิบัติการพยาบาลได้ ตลอดจนรูปแบบวิธีการสอนที่ทำให้นักศึกษาสามารถค้นคว้าความรู้ทางทฤษฎีเพื่อประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้

3. ควรจัดทำคู่มือหรือแนวทางการหาความรู้ วิธีการสอน การจัดทำคำาประกอบการสอนที่ทันสมัยและเทคนิคที่ต้องใช้ในการฝึกงาน ให้ละเอียดและครอบคลุม เพื่อให้ นักศึกษาได้ฝึกตนเองก่อนไปฝึกปฏิบัติงานและนำไปใช้ประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง เพื่อลดความเครียดและเพิ่มความมั่นใจในขณะที่ฝึกปฏิบัติงาน

4. ควรมีการประสานความร่วมมือกับแหล่งฝึกภาคปฏิบัติ ซึ่งแจ้งหลักสูตรเพื่อทำความเข้าใจ เช่น ควรให้พยาบาลพี่เลี้ยง ได้รับรู้วัตถุประสงค์ของรายวิชาในการฝึกภาคปฏิบัติเพื่อเกิดความร่วมมือระหว่างฝ่ายการศึกษาและฝ่ายบริการพยาบาล

5. วิทยาลัยควรจัดหาหรือปรับปรุงปัจจัยในการส่งเสริมสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้และการสอนให้มีจำนวนและคุณภาพมากขึ้น เช่น การปรับปรุงระบบบริการคอมพิวเตอร์ในการเข้าถึงระบบการสืบค้นข้อมูล โดยเฉพาะเรื่องตำราวารสารที่ทันสมัยและโสตทัศนูปกรณ์ที่จำเป็น ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาโปรแกรมการพัฒนาวิธีเพื่อใช้ลดความเครียดและส่งเสริมวิธีการปรับตัวของนักศึกษาพยาบาลในขณะที่ฝึกปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิก

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการรูปแบบเพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพในการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา

### กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอขอบพระคุณ อาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ ช่วยเหลือในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย อาจารย์ ดร.วารภรณ์ ทรัพย์รวงทอง อาจารย์ ดร.ณัฐวรรณ

คำแสน ที่ให้การช่วยเหลือและให้คำแนะนำในการดำเนินการวิจัย ขอขอบคุณนักศึกษาพยาบาลศาสตร์บัณฑิต ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2553 รุ่น 13 ทุกคนที่เป็นส่วนสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของการวิจัยฉบับนี้ ขอขอบคุณ อาจารย์ ดร.ยุพาวรรณ ทองตะนูนาม วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรี ที่กรุณาช่วยตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินการวิจัย

#### เอกสารอ้างอิง

1. Watkins, M. Competency for nursing practice. *Journal of Clinical Nursing*, 9 (3): 338 - 346; 2000.
2. Newton, A & Smith, L.N. Practice placement supervision: The role of the personal tutor. *Nurse Education Today*, 18: 496-504; 1998.
3. พิสมัย อรทัย. การประเมินความต้องการจำเป็นด้านการจัดการศึกษาของหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาวิทาลัยเชียงใหม่ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่ทางศัลยกรรม. *วารสารพยาบาลศาสตรจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย* 2550; 19 (1): 134 - 144.
4. ขนิษฐา รัตนกัลยาและคณะ. ปัญหาและอุปสรรคในการใช้กระบวนการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลคณะพยาบาลศาสตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่ทางศัลยกรรม. 2550; 19 (1): 134 - 144.
5. พรศิริ พันธสี. ผลของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาต่อการพัฒนาความสามารถในการใช้กระบวนการพยาบาลในคลินิกของนักศึกษาพยาบาล. *วารสารสภาการพยาบาล*. 2552; 24 (3): 81 - 93.
6. มานะ สิ้นธุฆยานนท์. ปัจจัยส่งเสริมการจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารศึกษาศาสตร์*. 2550; 18 (2): 115 - 127.
7. เยาวลักษณ์ โปธิดารา. การจัดการศึกษาทางการพยาบาล : สำหรับนักศึกษา Generation Y. *วารสารพยาบาลศาสตรและสุขภาพ*. 2554; 34 (2): 61 - 69.
8. Sprengel, A.D. & Job, L. Reducing student anxiety by using clinical peer mentoring with beginning nursing student. *Nurse Educator*, 29(6): 246-250; 2004.
9. ลอนศรี วงศ์ชัย. ความเครียดและวิธีการปรับแก้ของ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 คณะพยาบาลศาสตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปรัญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2542.